

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 1141/2014 по отношение на процедура за проверка, свързана с нарушения на правилата за защита на личните данни в контекста на изборите за Европейски парламент“

[COM(2018) 636 final — 2018/0328 (COD)]

(2019/C 110/14)

Главен докладчик: **Marina YANNAKOUDAKIS**

Сезиране	Европейски парламент, 1.10.2018 г. Съвет, 24.10.2018 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Заетост, социални въпроси и гражданство“
Решение на Бюрото	16.10.2018 г.
Дата на приемането на пленарна сесия	12.12.2018 г.
Пленарна сесия №	539
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	109/2/3

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК подкрепя позицията на Европейската комисия относно необходимостта от настоящия регламент с оглед на неотдавнашните събития във връзка със случая Facebook/Cambridge Analytica относно предполагаемото незаконно обработване на лични данни.

1.2. ЕИСК отчита факт, че при днешното технологично развитие социалните медии и съхраняването на лични данни от дружества в целия ЕС са неизбежна реалност. Необходимостта от тези инструменти не се поставя под въпрос, доколкото живеем в глобален високотехнологичен свят. Предизвикателството е развитието в тази област да протича по начин, който защитава гражданите на ЕС, осигурява прозрачност и свободното упражняване на техните основни човешки права.

1.3. Използването на данни и социалните медии промениха из основи начина, по който политическите партии провеждат предизборни кампании, позволявайки им да се насочат конкретно към потенциални гласоподаватели. Това развитие доведе до по-силна офанзива в социалните медии като форма на въздействие върху намеренията за гласуване на хората. ЕИСК очаква Органът за европейските политически партии и европейските политически фондации ⁽¹⁾ („Органът“) да разгледа областите, в които може да се извърши нарушение на защитата на данните, и да предложи начини за предотвратяването му, както и да въведе механизми за контрол и противотежест, за да се гарантират защитата на данните и използването им в рамките на ясно определени параметри.

1.4. ЕИСК подкрепя целите на предложението, като изразява съгласие, че демокрацията е една от основните ценности, на които се основава ЕС; и за да се гарантира функционирането на представителната демокрация на европейско равнище, Договорите определят, че гражданите на ЕС са пряко представени в Европейския парламент (ЕП).

1.5. Това представителство е под формата на избрани членове от политически партии или физически лица в държавите членки, които се кандидатира за избори. Изборната платформа се разви през последното десетилетие с по-голяма роля на социалните медии. Сега това развитие трябва да бъде разгледано от Европейската комисия (ЕК) и с увеличавения брой служители Органът е един от начините да се гарантира, че личните данни са защитени и че с тях не се злоупотребява с цел постигане на политическа изгода. В този контекст приоритетът е да се гарантира, че изборите се провеждат при равни условия и че никоя група не може да се възползва от използването на данни.

⁽¹⁾ www.appf.europa.eu

1.6. За да се гарантира обаче правилното функциониране на Органа, са необходими ясно определени параметри по отношение на неговите правомощия и компетентности. Понастоящем органите за защита на данните (ОЗД) на държавите членки имат за цел да гарантират, че няма злоупотреба с данни от страна на политическите партии. Условието за сътрудничество между Органа и националните ОЗД трябва да бъдат правилно определени. Освен това ОЗД в много държави членки разполагат с ограничени ресурси и Комисията следва да обмисли тяхното финансиране, за да им даде възможност да работят с Органа.

1.7. ЕИСК привлече вниманието към възможните проблеми във връзка със злоупотребата с данни и разгледа различни области, пораждащи загриженост, в своето становище относно защитата на личните данни ⁽²⁾.

1.8. ЕИСК подкрепя увеличаването на броя на служителите на Органа с оглед на това, че така той ще бъде в по-добра позиция да работи с държавите членки посредством ОЗД, за да се гарантира, че нарушенията в областта на защитата на данните се разследват надлежно и когато се установяват, се налагат санкции.

1.9. ЕИСК отчита факта, че процедурите за изборите за ЕП се управляват от държавите членки в рамката на ЕС. ЕИСК очаква също така нарушенията на правилата за защита на данните да бъдат представяни на вниманието на Органа от ОЗД или от отделни заинтересовани страни.

2. Контекст на становището

2.1. Неотдавнашните събития показаха рисковете за гражданите от това да станат обект на масови онлайн кампании за дезинформация с цел дискредитиране и делегитимиране на избори. Също така се счита, че личните данни на хората са били неправомерно използвани, за да повлияят на демократичния дебат и свободните избори.

2.2. През май 2018 г. влезе в сила Общият регламент относно защитата на данните (ОРЗД), с който се установяват строги правила относно обработката и защитата на личните данни. Той обхваща всички европейски и национални политически партии и други участници в изборния контекст, включително брокери на данни и платформи на социални медии.

2.3. Преди изборите за Европейски парламент през 2019 г. Европейската комисия предложи редица целенасочени промени в Регламент (ЕС, Евратом) № 1141/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно статута и финансирането на европейските политически партии и на европейските политически фондации ⁽³⁾, които имат за цел да се гарантира, че изборите се провеждат при строги демократични правила и при пълно зачитане на европейските ценности на демокрацията, принципите на правовата държава и зачитането на основните права.

2.4. По-специално предложените промени ще позволят налагането на санкции на европейските политически партии или фондации, които влияят или се опитват да повлияят на изборите, нарушавайки правилата за защита на данните. Санкциите ще възлизат в размер до 5 % от годишния бюджет на съответната европейска политическа партия или фондация. Те ще се налагат от Органа. Освен това уличените в нарушение няма да могат да кандидатстват за финансиране от общия бюджет на Европейския съюз в годината, в която е наложена санкцията.

2.5. В предложението се установява и процедура за проверка на това дали нарушение на защитата на данните, установено от национален надзорен орган по защита на данните, е използвано за оказване на влияние върху резултата от изборите за ЕП. В процедурата участва „комитет, съставен от независими изтъкнати личности“, действащ по искане на Органа. Комитетът, съставен от независими изтъкнати личности, се създава в съответствие с член 11 от регламента. Той се състои от шестима експерти, определени от ЕК, ЕП и Съвета, но не са наети от тях.

2.6. За да се гарантира, че Органът разполага с достатъчно служители, така че да изпълнява задълженията си по независим и ефективен начин, също така се предлага да се добавят седем служители (към настоящия състав от трима, което включва и директора).

3. Общи бележки

3.1. ЕИСК подкрепя целите на предложението и изразява съгласие, че демокрацията е една от основните ценности, на които се основава ЕС. За да се гарантира функционирането на представителна демокрация на европейско равнище, в Договорите се определя, че гражданите на ЕС се представляват пряко в Европейския парламент. В тази му функция от жизненоважно значение е неговите граждани да могат да упражняват демократичното си право без ограничения или пречки. Всяка намеса в свободния избор по време на изборния процес е недемократична и неприемлива.

⁽²⁾ ОВ С 248, 25.8.2011 г., стр. 123.

⁽³⁾ ОВ L 317, 4.11.2014 г., стр. 1.

3.2. ЕИСК отчита нарасналото използване на лични данни в предизборните кампании. В изборите в Обединеното кралство през 2017 г. повече от 40 % от средствата за реклама от страна на организаторите на кампании са били изразходвани за цифрови кампании. В този случай събирането на лични данни за целеви подход към определени групи е разбираемо. Не е приемливо обаче личните данни да се споделят без знанието на лицето и това е съществена злоупотреба с правата на човека.

3.3. Развитието на интернет, скоростта на предаваната информация и глобалните последици изискват засилен подход към сигурността на съхраняваните данни. В ОРЗД се определят стриктни правила за това. По-специално личните данни трябва да се обработват законосъобразно и добросъвестно. Понастоящем политическите партии могат законно да използват данни съгласно правилата на ОРЗД, в рамките на определени параметри. Провеждането на политическа агитация разчита във все по-голяма степен на социалните медии. Ако се опитаме напълно да спрем този процес, това няма непременно да бъде от полза за демократичния процес, тъй като ще ограничи възможностите на политическите партии да информират потенциалните гласоподаватели за своята политическа програма.

3.4. ЕИСК признава суверенитета на държавите членки в изборния процес и Комисията трябва да работи, зачитайки този суверенитет. ЕС не може да въвежда законодателство за налагането на санкции на национални политически партии, тъй като това е от компетентността на държавите членки. Следователно ЕС може само да предложи мерки за налагане на санкции на политическите партии, представени на европейско равнище. За тази цел Комисията предлага да се измени регламентът, с който се уреждат техният статут и тяхното финансиране. Това ще укрепи правомощията на Органа при доказана злоупотреба.

4. Конкретни бележки и препоръки

4.1. ЕИСК признава, че в момента Органът не разполага с достатъчно служители. Директорът и двамата му служители вече имат много висока работна натовареност и предстоящите избори за Европейски парламент ще окажат дори още по-голям натиск върху тях. Затова ЕИСК подкрепя предложението за назначаване на постоянни служители на Органа и предоставянето на директора на Органа на правомощия на орган по назначаването, тъй като е от съществено значение той да има достатъчно човешки ресурси, за да осъществява подходящо наблюдение на изборите.

4.2. Използването на данни и социалните медии промениха из основи начина, по който политическите партии провеждат предизборни кампании, позволявайки им да се насочат конкретно към потенциални гласоподаватели. Това развитие доведе до по-силна офанзива в социалните медии като форма на въздействие върху намеренията за гласуване на хората. ЕИСК очаква Органът да разгледа областите, в които могат да бъдат извършвани нарушения на защитата на данните, и да предложи начини за предотвратяването им, както и за въвеждане на механизми за контрол и противотежест, за да се гарантират защитата на данните и използването им в рамките на ясно определени параметри.

4.3. ЕИСК смята, че трябва да се уточни по-добре какво представлява опит за оказване на влияние върху изборите чрез нарушаване на правилата за защита на данните. Би трябвало да се проучи създаването на работна група, състояща се от ОЗД на държавите членки и от Органа, с цел установяване на най-добри работни практики между Органа и ОЗД, тъй като защитата на данните няма граници в рамките на ЕС.

4.4. Директорът на Органа се назначава по процедурата, посочена в член 6, параграф 3 от регламента. Той е независим и не се отчита пред институциите на ЕС. Директорът трябва да представя годишен доклад на Европейската комисия и на Европейския парламент и може би е разумно на ЕП да се даде правомощието да отправя въпроси по този доклад и да го гласува. Това би гарантирало известна отчетност на Органа и по-голяма по-прозрачност на този процес.

Брюксел, 12 декември 2018 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Luca JAHIER